

YMATEB I YMGYNGHORIAD LLYWODRAETH CYMRU AR DDIWYGIO ATA

Cwestiynau i'w hymgyngkori: Yr achos dros newid

1. Ydych chi'n cytuno bod yr amcanion ar gyfer diwygio yn briodol ac yn bwysig?

Mae egwyddorion yr adroddiad yn cael eu cefnogi gan aelodau Awdurdod Tân Gogledd Cymru. Byddai strwythur llywodraethu clir sy'n darparu atebolrwydd lleol, tryloywder a chraffu priodol yn cael ei groesawu. Ni ddylid ystyried y strwythur llywodraethu fel diben ynddo'i hun ond ei fod yn darparu mecanwaith clir a dangosadwy ar gyfer deall, mynd i'r afael â a, lle bo'n bosibl, lleihau risgiau cymunedol yn gynhwysfawr, gan gynnwys cyflawni gwaith atal ac amddiffyn yn ogystal â gwasanaethau ymateb brys adweithiol. Mae angen i'r strwythur llywodraethu gefnogi'r risgiau penodol sy'n wynebu ymatebwr brys, yn enwedig yn ystod cyfnodau o densiynau cynyddol neu amodau llifeiriant.

2. A oes amcanion eraill y dylai'r rhaglen ddiwygio eu dilyn?

Dylid ystyried ac archwilio datblygu llwybrau i gefnogi gweithio partneriaeth ystyrion i ddiwallu anghenion ein cymunedau ar draws rhanbarth Gogledd Cymru ymhellach. Byddai hyn yn gwella ac yn tystiolaeth bellach o effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd y Gwasanaeth ar draws pob maes cyflenwi.

Aelodaeth

3. Ydych chi'n meddwl y dylid lleihau aelodaeth yr Awdurdod Tân i ddarparu ar gyfer proses gwneud penderfyniadau mwy symlach, effeithlon ac effeithiol?

Teimlwyd yn eang y gallai lleihau'r aelodaeth bresennol ddarparu cyfleoedd ar gyfer mwy o ffocws ac ystwythder ei aelodau. Yn benodol, gall darparu hyfforddiant a gweithgorau fod yn haws i'w hwyluso ar gyfer niferoedd bach. Nodwyd y gallai'r gostyngiad yn y niferoedd leihau costau er bod hyn yn dibynnu ar yr ymrwymiad amser a thâl y cytunwyd arnynt ar gyfer Aelodau Annibynnol. Tynnwyd sylw hefyd gan rai Aelodau o'r Awdurdod Tân hefyd fod y model presennol wedi cyfrannu at wrthod cynigion diweddar a oedd yn anelu at wella'r ddarpariaeth frys ar gyfer Gogledd Cymru gyfan.

Codwyd cysondeb aelodaeth a gwybodaeth a phrofiad sylfaenol aelodaeth yr Awdurdod fel elfen hanfodol o gyflawni'r egwyddorion llywodraethu. Yn nodedig oedd yr angen i ddatblygu a chynnal gwybodaeth benodol i'r sector mewn perthynas â'r ystod lawn o weithgareddau.

4. Ydych chi'n meddwl y dylai awdurdodau lleol enwebu un aelod i'r Awdurdod Tân yr un?

Er ein bod yn cytuno yn fras â'r egwyddor o leihau niferoedd, teimlwyd hefyd fod y cynnig o un aelod fesul awdurdod yn rhy fach. Byddai'r cynnig yn lleihau'r aelodaeth etholedig o'r lefel bresennol o 28 i chwech a chodwyd pryder am y gallu neu'r cysondeb mewn achos o absenoldeb a salwch.

Nodwyd mai dim ond un aelod o bob awdurdod lleol allai greu anghydbwysedd gwleidyddol a chyfyngu ar amrywiaeth ar yr Awdurdod. Byddai'n rhoi llawer o bwysau ar yr un cynrychiolydd hwnnw ac mae pryder na fyddai chwe aelod a etholwyd yn ddemocrataidd a thri aelod annibynnol yn ddigon i wasanaethu'r holl is-bwyllgorau, y bwrdd pensiwn a'r pwyllgor safonau, gan gynyddu'r risg na fyddai cworwm i'r cyfarfodydd.

Awgrymir y gallai model sy'n adlewyrchu dull a gymerwyd ar gyfer Panel Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru fod yn fwy cymesur, gan gynnwys naw aelod etholedig (dau o bob awdurdod lleol ac eithrio Ynys Môn a Sir Ddinbych sydd ag un cynrychiolydd) ynghyd â thri aelod annibynnol cyfetholedig. Mae hyn yn darparu cyfanswm o 13 aelod a theimlwyd eu bod wedi'u darparu ar gyfer mwy o hyblygrwydd, gallu a gwytnwch.

5. Ydych chi'n meddwl y dylai Awdurdodau Tân hefyd gael aelodau a benodwyd yn annibynnol?

Mae'r mwyafrif o'r aelodau yn croesawu'r syniad o aelodau a benodir yn annibynnol yn cydnabod y gallent ddod â gwybodaeth benodol o amgylch ystod o feysydd gan gynnwys arolygu, rheoli perfformiad, cyllid, technoleg ac adnoddau dynol a fyddai'n fuddiol. Nodwyd hefyd y byddai hyn yn cefnogi dull rhanbarthol ac yn adeiladu craffu effeithiol. Fodd bynnag, nodwyd bod angen ategu hyfforddiant cadarn i sicrhau bod y ffocws yn parhau i fod ar faterion llywodraethu.

6. Ydych chi'n meddwl y dylai aelodau annibynnol o Awdurdodau Tân gael eu penodi gan Weinidogion Cymru?

Na, nid oedd yr aelodau yn cefnogi'r cynnig hwn. Teimlwyd y dylid gwneud penodiadau yn lleol er mwyn cynnal atebolrwydd lleol er mwyn osgoi gwrthdaro buddiannau rhwng blaenoriaethau cenedlaethol a'r angen i fynd i'r afael â risgiau lleol. Nodwyd pryder na fyddai penodiadau Llywodraeth Cymru o reidrwydd yn cael dealltwriaeth leol o faterion ac uchelgeisiau Gogledd Cymru.

Roedd teimlad gryf y dylai'r aelodau Annibynnol gael eu penodi gan awdurdodau lleol neu gan yr Awdurdod Tân ei hun, fel sy'n digwydd ar hyn o bryd gydag aelodau annibynnol o'r pwyllgor safonau.

7. Ydych chi'n cytuno y dylai aelodau annibynnol ffurfio traean o aelodaeth gyffredinol Awdurdodau Tân?

Ni ddylai aelodau annibynnol wneud mwy na thraean o'r aelodaeth oherwydd gallant wanhau'r egwyddor o atebolrwydd lleol democrataidd.

8. Ydych chi'n meddwl y dylid penodi aelodau annibynnol i weithredu fel aelodau llawn o'r Awdurdod Tân?

Oes, ystyriwyd y dylai aelodau annibynnol gael hawliau pleidleisio llawn er mwyn denu ymgeiswyr addas a digonol.

9. Ydych chi'n credu y dylai Awdurdodau Tân gael Cadeiryddion annibynnol, ac os felly, pwy ddylai eu penodi?

Er cydnabod y manteision y byddai cadeirydd annibynnol yn eu cynnig, gan ddarparu barn gytbwys pan fydd materion plwyfol yn codi, mae'n llawer o gyfrifoldeb i un person ddarparu'r her i aelodau eraill yr Awdurdod Tân. Ar ben hynny, os nad yw'r Cadeirydd wedi'i benodi gan yr Awdurdod Tân, efallai na fydd ganddynt hyder yr aelodau eraill. Cytunwyd yn unfrydol y dylai'r Cadeirydd gael ei benodi yn ddemocrataidd o blith yr aelodau penodedig.

Cyllid

10. Ydych chi'n cytuno y dylid gofyn i Awdurdod Tân ymgynghori'n ffurfiol er mwyn dod i gytundeb ag awdurdodau lleol ar lefel cyllid Awdurdod Tân bob blwyddyn?

Roedd yr Aelodau yn cefnogi egwyddorion tryloywder, craffu ac atebolrwydd lleol o fewn gosod y gyllideb. Yn hyn o beth, roedd yr Aelodau yn cydnabod heriau'r system bresennol gan gynnwys sicrhau digon o gyllid i gefnogi'r ymateb brys wrth fynd i'r afael â'r risgiau cymunedol sy'n esblygu a'r angen am fuddsoddiad hanfodol.

Roedd yr Aelodau'n teimlo nad oedd yr ymgynghoriad yn cydnabod yn llawn y prosesau presennol sydd ar waith, gan gynnwys y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb. Mae hwn yn grŵp dan arweiniad aelodau sydd â'r cylch gwaith o graffu a herio'r cynigion cyllideb ar gam ffurfiannol a'r gallu i wrthod neu flaenoriaethu cynigion. Sefydlwyd y Grŵp hwn yn ystod 2023, yn dilyn oedi o 12 mis wrth brynu offer diogelu personol tanau gwyllt oherwydd pwysau cyllideb.

Mae ymgynghoriad ffurfiol gydag awdurdodau lleol eisoes yn digwydd trwy fynychu pwyllgorau a chyfarfodydd gyda swyddogion 151, Arweinwyr a Phrif Weithredwyr. Mae'n ymddangos bod y cynnig a gynhwysir yn yr ymgynghoriad yn rhoi'r trefniadau hyn ar sail fwy ffurfiol a nododd yr Aelodau y gellid cyflawni hyn drwy fforwm craffu rhanbarthol ar gyfer pennu cyllideb. Dylai unrhyw swyddogaeth graffu y tu allan i'r Awdurdod Tân gynnwys gwybodaeth fanwl ac ymwybyddiaeth o'r risgiau penodol y mae'r Awdurdod yn eu hwynebu.

Fodd bynnag, nid yw'n glir pwy neu ba awdurdod fyddai'n gwneud y penderfyniad terfynol a beth fyddai'n digwydd pe bai gwahaniaeth barn rhwng pob awdurdod lleol. Nid yw hefyd yn glir ble fyddai'r atebolrwydd pe na bai'r Awdurdod Tân yn darparu'r gwasanaeth gofynnol oherwydd rheolaethau cyllideb wedi'u gweithredu.

Er nad yw'n bosibl o dan y gorchmynion cyfuno presennol, mae cydnabyddiaeth y dylai cyllid ar gyfer Awdurdodau Tân fod trwy praesept. Byddai hyn yn darparu tryloywder o ran cost yr Gwasanaeth Tân. Fodd bynnag, mae'n rhaid trin y cyflwyniad yn ofalus fel nad yw'r cyhoedd yn meddwl bod hwn yn ffi ychwanegol nad ydynt wedi'i dalu o'r blaen.

Rheoli Perfformiad ac Arolygu

11. Oes gennych unrhyw farn ar sut ac i bwy y dylai adrodd yn erbyn y Fframwaith Cenedlaethol ddigwydd?

Cydnabyddir bod gwerth adrodd allanol i'r cyhoedd, awdurdodau lleol a Llywodraeth Cymru yn darparu tryloywder a sicrwydd.

Dylai fod cysylltiad uniongyrchol o'r Fframwaith Cenedlaethol â'r Cynlluniau Rheoli Risg Cymunedol Lleol gan fod y ddau yn ymwneud â lleihau ac ymateb i risgiau.

Roedd pryder y byddai dyfarniadau graddedig yn arwain at dabl cynghrair yng Nghymru a fyddai'n annheg i Wasanaethau Tân sydd â llai o adnoddau.

12. Ydych chi'n cytuno â'r egwyddorion a'r gofynion ar gyfer rhaglen arolygu i Gymru fel y'u nodir yn y ddogfen ymgynghori?

Cydnabyddwyd yn gyffredinol y gallai craffu ychwanegol roi sicrwydd ychwanegol i randdeiliaid. Amlinellwyd y dylai craffu fod yn seiliedig ar feini prawf penodol cyhoeddedig ac amserlen ffurfiol fel y byddai pob Awdurdod Tân yn gwybod beth y bydd yn cael ei asesu yn erbyn a phryd y bydd yn digwydd. Byddai amserlen sefydlog dros dair blynedd yn rhoi amser i'r Awdurdod Tân weithredu newidiadau ac ymateb i argymhellion.

13. Ydych chi'n cytuno bod angen dull gwahanol o arolygu Gwasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru? Os felly, pa agweddau ar yr opsiynau yn y papur hwn y dylid eu symud ymlaen?

Er bod manteision posibl cyfundrefn arolygu yn cael eu cydnabod mewn egwyddor, cydnabuwyd bod goblygiadau adnoddau ac amser i gorff a arolygwyd ac felly mae angen dull cytbwys.

Er ei bod yn ddwys o ran adnoddau, roedd y system asesu cymheiriaid flaenorol yn caniatáu i bob Gwasanaeth ddysgu oddi wrth ei gilydd ac i randdeiliaid eraill fel Llywodraeth Cymru ac Archwilio Cymru ddod â mewnwelediad allanol i'r broses arolygu. Fersiwn o'r system hon gyda meini prawf ffurfiol dan arweiniad y Prif Gyngorydd Tân ac Achub fyddai'r arolygiad mwyaf buddiol ar gyfer gwella gwasanaeth i'r cyhoedd.

Roedd gwrthodiad cryf o'r syniad o brynu arolygiad gan gyrff Lloegr fel yr HMICFRS. Byddai'n anghymesur prynu mewn i'r gwasanaeth yna. Nid yn unig y bydd yn rhaid i bob gwasanaeth ariannu fîm pwrpasol i wasanaethu cyflwyno data a thystiolaeth a hwyluso'r arolygiad, byddent hefyd yn gorfod talu am yr arolygiad. Nid yw hyn yn digwydd yn Lloegr. Byddai hyn yn gost ychwanegol i drethdalwyr Cymru.

Dylid nodi hefyd bod y staff sydd wedi'u secondio i HMICFRS yn dod o lefel swyddog iau o Wasanaethau Tân ac Achub Seisnig. Byddai hyn yn ei gwneud hi'n anodd iddynt ddeall y gwahanol gyfreithiau a rheoliadau sy'n ymwneud â Gwasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru. Dangoswyd hyn yn yr arolygiad diweddar yn Ne Cymru lle roedd dryswch ynghylch Cynlluniau Rheoli Risg Cymunedol (sy'n orfodol yn Lloegr, ond yn arfer dda yn unig yng Nghymru) Ychydig iawn o'r seondeion hyn fyddai â sgiliau Cymraeg i allu asesu diwylliant ac iechyd a diogelwch.

Cyffredinol

14. Hoffem wybod eich barn ar yr effeithiau y byddai'r cynigion polisi yn eu cael ar y Gymraeg, yn benodol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar drin y Gymraeg ddim llai ffafriol na'r Saesneg. Pa effeithiau ydych chi'n meddwl y byddai yna? Sut y gellid cynyddu effeithiau cadarnhaol, neu liniaru effeithiau negyddol?

Mae'r Awdurdod yn ymdrechu i gefnogi'r defnydd o'r Gymraeg drwy gydol ei fusnes a chydabuwyd y dylai unrhyw gynigion gyflawni'r nod hwn. Yn benodol, dylai penodi aelodau annibynnol a'r drefn arolygu gefnogi hyn.

15. Esboniwch hefyd sut rydych chi'n credu y gellid llunio'r cynigion polisi neu eu newid er mwyn cael effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar drin y Gymraeg ddim yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg, a dim effeithiau andwyol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar drin y Gymraeg ddim yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg.

Dim sylwadau pellach i'w hychwanegu yn hyn o beth heblaw am gadarnhau y byddem yn ymdrechu i sicrhau y byddai pob papur cyfarfod yn cael ei ddarparu yn ddwyieithog a byddai cyfranogwyr yn gallu cyfrannu yn eu hiaith ddewisol.

16. Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol am lywodraethu, cyllid, rheoli perfformiad ac arolygu Awdurdod Tân. Os oes gennych unrhyw faterion cysylltiedig nad ydym wedi mynd i'r afael yn benodol, defnyddiwch y gofod hwn i'w gofnodi: